

Instrukcja:

OGÓLNE ZASADY POBIERANIA PRÓBEK I TRANSPORTU DO BADAŃ W LABORATORIUM BADAŃ ŻYWNOŚCI

1. Próbki do badań laboratoryjnych należy pobrać z zachowaniem wszelkich zasad higieny.
2. Masa próbki powinna wynosić co najmniej 100g dla każdego kierunku badań.
3. Próbki do badań laboratoryjnych pobierać w warunkach, które nie wpływają na zmianę ich właściwości oraz:
 - w sposób zapewniający uzyskanie reprezentatywności w zakresie cech organoleptycznych, fizycznych i mikrobiologicznych,
 - w sposób uniemożliwiający zanieczyszczenie i zmianę cech próbek,
 - z wykorzystaniem sprzętu nie powodującego zmian organoleptycznych, fizycznych i mikrobiologicznych próbek.
4. Próbki pobrane bez opakowań jednostkowych umieszczać w opakowaniach:
 - szczelnych, czystych, suchych i bezwonnych,
 - zabezpieczających przed zanieczyszczeniem i zmianą jakości próbek, w tym ich cech organoleptycznych,
 - sterylnych, jednorazowego lub wielokrotnego użytku.
5. Próbki mogą być również pobrane bezpośrednio w oryginalnych opakowaniach jednostkowych, które muszą być oryginalnie zamknięte, nieuszkodzone i czyste.
6. Pobieranie próbek wymazów
 - *do pobierania próbek z dużych powierzchni ($>100\text{cm}^2$) należy używać sterylnych tkanin lub gąbek,*
 - *do pobierania próbek z miejsc trudnodostępnych, małych obszarów ($\leq 100\text{cm}^2$) należy użyć wymazówek,*
- 6.1. Pobieranie wymazów z powierzchni ograniczonej szablonem:
 - ten sposób pobierania wymazów stosować do dużych powierzchni płaskich lub słabo wygiętych np. stoły robocze, misy, wanny, kontenery,
 - sterylny szablon przyłożyć do badanej powierzchni, *w pierwszej kolejności uzyskać wymaz mokry, następnie suchy,*
 - *w celu uzyskania wymazówek mokrych, należy wyjąć wymazówkę ze sterylnego opakowania zwilżyć końcówkę poprzez zanurzenie jej w odpowiedniej ilości rozcieńczalnika, przyciskając do ścianki butelki w celu usunięcia nadmiaru płynu, tak zwilżoną wymazówką ścierać badaną powierzchnię ograniczoną wewnętrznym wycięciem szablonu, przesuwać 10-krotnie w jednym kierunku i 10-krotnie w kierunku prostopadłym do poprzedniego, obracając między kciukiem, a palcem wskazującym tak, aby wykorzystać całą powierzchnię do pobrania wymazu i silnie dociskać do badanej powierzchni.*
 - *w przypadku stosowania wymazówek suchych należy wyjąć ze sterylnego opakowania, umieścić koniec na powierzchni poddanej badaniu i przetrzeć wytypowany obszar przesuwać 10-krotnie w jednym kierunku i 10-krotnie w kierunku prostopadłym do poprzedniego, obracając między kciukiem, a palcem wskazującym tak, aby wykorzystać całą powierzchnię do pobrania wymazu i silnie dociskać do badanej powierzchni.*

- w celu uzyskania zwilżonych gąbek lub tkanin, należy otworzyć plastikową torebkę lub pojemnik zawierających odpowiednio gąbkę lub tkaninę, dalej w warunkach sterylnych używając np. sterylnej pęsety lub rękawiczki należy chwycić gąbkę lub tkaninę i zwilżyć odpowiednią ilością rozcieńczalnika. Następnie pobrać wymaz z wybranej powierzchni w kierunku poziomym i pionowym zmieniając przy tym odpowiednio strony gąbki lub tkaniny. Wymaz można uzyskać poprzez bardziej energiczne wycieranie powierzchni.
 - w przypadku stosowania gąbek lub tkanin na sucho, należy otworzyć plastikową torebkę lub pojemnik zawierających odpowiednio gąbkę lub tkaninę, dalej w warunkach sterylnych używając np. sterylnej pęsety lub rękawiczki należy chwycić gąbkę lub tkaninę następnie pobrać wymaz z wybranej powierzchni w kierunku poziomym i pionowym zmieniając przy tym odpowiednio strony gąbki lub tkaniny, wymaz można uzyskać poprzez bardziej energiczne wycieranie powierzchni.
 - wymazówkę, gąbkę, tkaninę umieścić w butelce z płynem płuczącym,
 - postępując w ten sposób pobrać próbki z wyznaczonych miejsc badanej powierzchni, używając za każdym razem sterylnej szablony i nowej wymazówki, gąbki lub tkaniny (wilgotnej i suchej). Wszystkie wymazówki, gąbki lub tkaniny wrzucać do jednego słoika zawierającego odpowiednią ilość płynu płuczającego i tak np. dla powierzchni 100cm² pobrać próbki z 4 wyznaczonych miejsc badanej powierzchni używając do tego celu za każdym razem sterylnej szablony 5 x 5cm, oraz nowych wymazówek (4 wilgotnych i 4 suchych). Wszystkie wymazówki (4 wilgotne i 4 suche) wrzucać do jednego słoika zawierającego 100 ml płynu płuczającego.
- Talerze badać również w wyżej wymieniony sposób pobierając 4 wymazy z 4 talerzy do 100 ml płynu płuczającego.
- sterylność szablony i pincety można uzyskać przez zanurzenie ich w alkoholu i opalenie nad palnikiem.
- 6.2. Pobieranie wymazów z powierzchni nieograniczonej szablonem (drobny sprzęt np. sztućce, nabierki, łopatki, foremki, itp.). Ten sposób pobierania wymazów stosować do sprzętu, do którego nie można przyłożyć szablony z uwagi na jego kształt. Wymazy pobrać przez starcie całej powierzchni kontaktującej się z żywnością za pomocą mokrej, a następnie suchej wymazówki. Obydwie wymazówki po pobraniu wymazów wrzucić do butelki zawierającej 20 ml płynu płuczającego.
- 6.3. Pobieranie wymazów z rąk.
- Wymazy pobrać wymazówką przez wytarcie wewnętrznej powierzchni obu dłoni, powierzchni między palcami oraz zewnętrznych części palców w tym miejsca wokół paznokci. Do pobierania wymazów stosować jedną wilgotną i jedną suchą wymazówkę do każdej dłoni. Po pobraniu wymazów (4 wymazówki tj. 2 wilgotne i 2 suche) włożyć do butelki zawierającej 40 ml płynu do płukania.
- 6.4. W przypadku stosowania do mycia środków dezynfekcyjnych, należy użyć najpierw wymazówki nasączonej płynem neutralizującym, a następnie suchej, lub dodając odpowiedniego neutralizatora do płynu płuczającego.
7. Pobrane próbki oznakować w jednoznaczny i czytelny sposób.
8. Transportować pobrane próbki w odpowiedniej temperaturze:
- produkty trwałe: temperatura pokojowa (poniżej 40°C),
 - produkty mrożone i głęboko mrożone: poniżej -15°C, najlepiej poniżej -18°C,
 - inne produkty nietrwałe w temperaturze pokojowej: od 1°C do 8°C,
 - próbki wymazów: w temperaturze od 1°C do 8°C.
9. Czas dostarczenia próbek do laboratorium powinien być jak najkrótszy, a dla próbek mikrobiologicznie nietrwałych nie powinien przekroczyć 4 godzin.

* Źródło informacji: norma PN-EN ISO 7218:2008/A1:2013-10 oraz punkt 6 opracowany na podstawie PN-EN ISO 18593:2018-08